

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'היו כל צמא לכו למים' (ב"ק פב).

פרשת ויחי

י"ל דאה"נ שהכינים בעצמם לא ציערו את בני"י כלל, אך מ"מ החשש של יעקב לא היה מזה שהכינים יזיקוהו, אלא חששו היה מחמת היעדר העפר, ולגבי זה י"ל דבאמת גם למתי ישראל היה צער מחמת היעדר העפר במכת כינים, ודו"ק.

- ב -

והנה יעוי' במש"כ בשו"ת 'אגרות משה' (יו"ד ח"א סי' רמב, בד"ה ועוד יש לדון, ובח"ב סי' קס, בד"ה וטעם האיסור) 'שזה ודאי שחיוב קבורה הוא, שיהי' קבור כל הימים עד שיחיו המתים... ונמצא שכל פותח קבר עובר במ"ע דקבורה בימים... עיי"ש.

ומעתה יש לחקור גבי קבורת יעקב, אילו יעקב לא היה משיבע את יוסף שיקברנו בקברי אבותיו בארץ כנען, האם מצד 'דיני קבורה' בעצמם יוסף היה רשאי לקבור את יעקב במצרים.

אוי"ד דכיון דחיוב קבורה הוא 'שיהי' קבור כל הימים עד שיחיו המתים' (כלשונו של האג"מ הני"ל), לכן מדיני הקבורה יוסף היה צריך לדאוג שקבורת יעקב תהי' באופן 'שיהי' קבור כל הימים עד שיחיו המתים', וכיון שבמצרים הקבורה הייתה עתידה להתבטל בעתיד בימי מכת כינים (כיון שדין הקבורה בעפר וכני"ל), לכן גם מחמת דיני הקבורה בעצמם, יוסף היה צריך ללכת לקבורו מחוץ למצרים (ולא רק מחמת שבועתו).

ואולי י"ל דמצד דיני קבורה, החיוב של יוסף לדאוג לקבורת יעקב הוא רק לגבי כל משך הזמן שיוסף בעצמו חי, והיינו שמוטל עליו בכל ימי חייו לדאוג לקבורתם של קרוביו, ולמשל אם עכו"ם יפתחו הקבר מוטל עליו לקבורו שנית, ואכמ"ל בזה.

אך אולי יוסף לא היה חייב לדאוג לכך שיעקב יהי קבור בקבורה מעליא גם בזמן שלאחר מיתתו של יוסף בעצמו, - משום שאולי הגדר במה שהמת זוקק היום את חיוב קבורתו, הוא רק שהמת זוקק לכך שהיום הוא צריך להיות קבור, אך המת אינו זוקק היום לקיים את חיוב קבורתו של מחר, וא"כ אולי לא מוטל על האדם בחייו לדאוג לקיום מה שקרוביו המתים יזקקו את חיוב קבורתם בזמן שלאחר מיתתו (ודו"ק בזה כי אכמ"ל).

וכד נימא הכי אזי י"ל דמצד דיני הקבורה בעצמם יוסף היה רשאי לקבורו במצרים, משום שמכת כינים הרי הייתה רק לאחר מיתתו של יוסף, ומצד דיני קבורה אי"צ לדאוג לקיום קבורתו של יעקב בזמן שלאחר מיתתו, ויל"ע בזה.

- ג -

והנה יש בחקירה זו נפ"מ גדולה למעשה, דהנה החוק בצרפת הוא, שמי שרוצה חלקת קבר יכול לשכור חלקת קבורה בבית הקברות לתקופה מסוימת, - ולאחר סיום

ויקברו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת רכי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים: (מז, כט).

ופירש רש"י שאחת הסיבות שיעקב לא רצה להיקבר במצרים, היא משום ש'סופה להיות עפרה כינים ומרחשין תחת גופי', (ועיי"ש ברש"י שהוסיף וכתב עוד ב' טעמים בזה).

ובדעת זקנים (לבעלי התוס') הקשה ע"ז וז"ל: 'מה שפרש"י לפי שעתיד להיות עפר ארץ מצרים כינים לא נראה לי, דמזה לא היה לו ליראה, דהשתא בנימין בנו לא שלטה בו רימה כל שכן וא"כ איזה חשש היה ליעקב לחשוש מהכינים), אם לא נאמר שזה לא היה יעקב יודע', ע"כ.

ויש להוסיף ולהקשות על דברי רש"י הני"ל, דהרי רק המצרים נענשו בעשרת המכות, אך בני"י לא ניזוקו כלל מעשרת המכות, - ויעוי' בפה"מ"ש להרמב"ם (אבות פ"ה, ד) וכן במאירי (שם) שכתבו, שאע"פ שבמכת כינים, הכינים אכן היו נמצאים גם אצל בני"י, אך מ"מ הכינים לא ציערו ולא הזיקו את בני"י כלל.

וא"כ לכאן צ"ע טובא, מדוע יעקב חשש מהכינים שעתידיה להיות במצרים, והרי הכינים לא ציערו ולא הזיקו את בני"י כלל.

[וגם אם נדחוק ליישב ולומר, דרק את אלו מבני"י שעודם בחיים הכינים לא הזיקו, אך את המתים של בני"י הכינים כן הזיקו, - אך מ"מ אכתי צ"ע בזה, שהרי צדיקים במיתתם קרויים חיים, עד כדי כך שמצינו שהם יכולים להוציא אחרים יד"ח קידוש, משום שהם נחשבים ברי חיובא כחיים (עי' בגליון הש"ס, כתובות גג.), - וא"כ שוב צ"ע מדוע יעקב הצדיק חשש מהכינים].

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה ידוע מה שביאר בספר 'משאת המלך' (להגרש"מ דיסקין זצ"ל, פ"י ויחי) שיעקב אבינו חשש ממכת כינים משום שכל עפר מצרים תהפך לכינים, [ואיתא במדרש (שמו"ר פ"י, ז), שחפרו בעומק אמה בארץ ולא מצאו שם עפר אלא רק כינים], ולכן אם יקבר במצרים הרי בזמן מכת כינים תתבטל קבורתו, כיון שדין הקבורה בעפר, ומי שקבור בכינים אין זה קבורה, עיי"ש.

ולפי דבריו מיושבת קושיית הדעת זקנים הני"ל, שיי"ל שבאמת יעקב לא חשש כלל שהכינים יזיקו את גופו, וכל החשש היה רק מזה שבמכת כינים תתבטל קבורתו כמבואר.

ומעתה לפי"ז יש ליישב גם את מה שהקשינו לעיל, דצ"ע מדוע יעקב חשש ממכת כינים, והרי איתא ברמב"ם ובמאירי שהכינים לא ציערו ולא הזיקו את בני"י כלל וכני"ל, - ומעתה

אין לקבור במקום ההוא, - ולכא' מבואר בזה שאע"פ שמי שעומד היום לקבור את מותו, מן הסתם בעוד תשעים שנה כבר לא יהי בין החיים, מ"מ מוטל עליו היום לדאוג למתו שתהי לו קבורה מעליא גם בעוד תשעים שנה, אע"פ שזה בעצם לאחר מיתתו של הקרוב הקובר בעצמו.

וא"כ לכא' מוכח מדברי הנו"ב, שמדיני הקבורה מוטל עליו לדאוג כבר היום שהקבורה תהי באופן 'שיהי' קבור כל הימים עד שיחיו המתים', - ולפי"ז י"ל בנידון הקודם לגבי שכירות הקבר בפאריז, דבכה"ג מעיקר הדין מוטל עליו להאריך את השכירות לכמה שיותר שנים שבאפשרותו לשכור את חלקת הקבר, (ואמנם אכתי יש מקום לדון שם עוד, ע"פ סברות אחרות שהביא הגר"י זילברשטיין שליט"א (ש).

[ואמנם אכתי יל"ע האם דברי הנו"ב הנ"ל שמכאן והלאה לא יקברו במקום ההוא, נאמרו מעיקר הדין של דין קבורה, - או"ד דבאמת מעיקר הדין רשאים להמשיך לקבור שם, כיון שמעיקר הדין אי"צ לדאוג לקבורה מעליא של המת בזמן שלאחר מיתת הקרוב הקובר בעצמו, ומ"מ כתב הנו"ב שלא יקברו במקום ההוא יותר, משום שאין זה ראוי לקבור המת במקום שיתכן שבעוד תשעים שנה יצטרכו לפנותו מקברו לקבר אחר, וצ"ל"ע בזה].

- 1 -

ומעתה לפי"ז לכא' הי נראה לומר, שמדיני הקבורה יוסף הי צריך לדאוג שקבורת יעקב תהי באופן 'שיהי' קבור כל הימים עד שיחיו המתים' וכנ"ל, וכיון שבמצרים הקבורה הייתה עתידה להתבטל בעתיד בימי מכת כינים, לכן גם מחמת דיני הקבורה בעצמם, יוסף הי צריך ללכת לקוברו מחוץ למצרים (ולא רק מחמת שבעותו).

אכן באמת יש לחלק ולומר, שגם אם מדיני הקבורה מוטל עליו לדאוג כבר היום, שהקבורה תהי באופן 'שיהי' קבור כל הימים עד שיחיו המתים', אך מ"מ י"ל דמצד דיני הקבורה בעצמם יוסף הי רשאי לקבור את יעקב במצרים.

כיון דשאני התם שגם במצרים בעצם ע"פ דרך הטבע הקבורה עתידה הייתה להתקיים עד שיחיו המתים, ולכן יתכן שמצד דיני קבורה סגי בזה, ולא אכפת לן כמה שאמור להיות בעתיד נס היוצא מדרך הטבע שיבטל את הקבורה, משום דיתכן דבדיני קבורה אי"צ להתחשב בזה.

ועוד י"ל דגם בכה"ג שנודע לו ע"י רוח הקודש, שבעוד כמה שנים תהי רעידת אדמה במקום מסויים וכל הקברים שם יפתחו, דמ"מ מצד דיני קבורה יהי מותר לו לקבור שם, ואע"פ שרעידת אדמה נמצאת בתוך כוחות טבע הבריאה, דמ"מ יתכן דמצד דיני קבורה אי"צ להתחשב בידיעות שנודעו לנו רק ע"י רוח"ק.

וא"כ כיון שרק ע"י רוח"ק נודע ליעקב ויוסף על מכת כינים, לכן יתכן דמצד דיני קבורה אי"צ להתחשב בזה, ויל"פ בזה, - דרו"ק ונפלא.

להזמנת שיעורים ודרשות: 052-7155442

קו 'מים זכים': 02-633-5850

המען לתגובות: יצחק זאב כגן
רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית
טל': 02-715-55442 (תא קולי)
פקס: 02-655-0973
דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM

תקופת השכירות, אם קרובי המת רוצים לחדש את השכירות הם צריכים לשלם לעירייה על הארכת השכירות, ובאם קרובי המת לא יחדשו את השכירות, העירייה רשאית לפנות את הקבר ולהשכיר את המקום לקבורת מת אחר, - וכידוע שבשנים האחרונות העולם היהודי רעש, בעקבות כך שבפאריז העירייה פינתה קברים של יהודים ר"ל.

והנה בקובץ 'יוי העמודים' (קובץ יב, סי' כא) הובא, שהגר"י זילברשטיין שליט"א נשאל ע"י אחד מילידי צרפת שזקנו קבור בפאריז, והוא קיבל מכתב מהעירייה שזקנו שכר חלקת קבר לחמישים שנה, וכעת הסתיימה תקופת השכירות, ובאם הנכד מעוניין להאריך את השכירות, הוא יכול להסדיר את התשלום בערייה.

ועומדות בפניו כעת ב' אפשרויות, - א. הוא יכול להאריך את השכירות ב-15 שנים נוספות, בסכום של 300 יורו, - ב. באפשרותו להאריך את השכירות ב-100 שנים נוספות, בסכום של 10,000 יורו.

וכעת הוא שואל, האם כיון שהוא חושש שבעוד חמש עשרה שנים הוא כבר לא יהי בין החיים, ובניו ונכדיו שלא הכירו את זקנו שקבור בפאריז לא יסכימו אז לשלם מכיסם כנדי להאריך את השכירות של קבר זקנו, א"כ אולי זה מחייב אותו להאריך כעת את השכירות ב-100 שנים נוספות, על אף התשלום הגבוה שיצטרך לשלם ע"ז, - או שמא אינו חייב להאריך כעת את השכירות ביותר מ-15 שנים נוספות (ויכול לקנות עדת סיום חמש עשרה השנים יבוא המשיח, - כך נוסח השאלה שם).

- 2 -

ועי"ש במה שהשיב על זה הגר"י זילברשטיין שליט"א, - אכן לכא' י"ל דהנידון הנ"ל תליא ממש בחקירה שהעלינו לעיל, דאי נימא שמדיני הקבורה מוטל עליו לדאוג היום שהקבורה תהי באופן 'שיהי' קבור כל הימים עד שיחיו המתים', אי"כ י"ל דאם הוא חושש שבניו ונכדיו לא יאריכו את השכירות של קבר זקנו, אזי מוטל עליו להאריך כעת את השכירות לכמה שיותר שנים שבאפשרותו לשכור, (ולא באנו לדון כעת עד כמה ממון מחוייב למעשה להוציא ע"ז, אלא רק האם מעיקר הדין בכלל מחוייב בזה).

אך אי נימא שאינו חייב לדאוג לכן שקרובו יהי קבור בקבורה מעליא גם בזמן שלאחר מיתתו שלו בעצמו, משום שלא מוטל עליו בחייו לדאוג לקיום מה שקרוביו המתים יזקקו את חיוב קבורתם בזמן שלאחר מיתתו וכנ"ל, אי"כ י"ל דמעיקר הדין אינו חייב להאריך את השכירות כעת ליותר מחמש עשרה שנים נוספות, - ובאם לאחר חמש עשרה השנים עדיין ישאר בחיים, יאריך את השכירות לתקופה נוספת, וכן הלאה.

- 3 -

והנה לעצם החקירה שהעלינו לעיל, יעוי' בשו"ת 'נודע ביהודה' (מהדו"ק יו"ד סי' פט) שדן בשאלה לגבי קהל שקנה קרקע לפני ששים שנה לקבורות, ולפי שהמקום ההוא לא נמכר לצמיתות עלמין קנאוהו למאה וחמישים שנה, ואח"כ תחזור הקרקע לבעלים לחרישה או לבניין כמו אדם העושה בשלו, - ואותם שלקחו הלכו לעולמם ונקברו שם, ועתה קמו בניהם ורוצים לקנות קרקע אחרת שתהי לקניין עולם, האם מותר להם לפנות הנקברים שם ולקבורם בקרקע זו שיהי להם מנוחה לעולם.

והנודע ביהודה דן שם בעצם השאלה הנ"ל, ובסוף דבריו כתב בזה"ל: 'ועכ"פ מכאן והלאה, כיון שיש בידם לקנות קרקע לחלוטין, לא יקברו במקום הזה', עכ"ל.

והנה מבואר בדברי הנו"ב, שאע"פ שהמקום הראשון עדיין נשאר קניי לתשעים שנים הבאות, מ"מ מכאן והלאה

חדברים נכתבו לעורר לב המעיין בלבד - ניתן לקבל את הגליון בחייל, ע"י שליחת בקשה לדוא"ל של המערכת. להנצחת שמות לע"נ ולרפ"ש וכדו' (@50), ובכל ענייני הגליון, ניתן לפנות: 052-715-55442 (תא קולי)